

DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foale bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Supremă dorință

(+). Joi, în 20 Octomvrie c., Sfântul Părinte a primit în audiență, la Castel Gandolfo, cam 300 de participanți la cel de al IV-lea Congres Internațional de Arheologie Creștină, ținut zilele trecute în Cetatea Veșnică. Omagiilor filiale ale tuturorora le-a dat expresie Mons. Pio Paschini, rectorul așezământului cultural „Pontificio Ate-neo Lateranense”.

Fericit că are în fața sa atâtea persoane cari se ocupă de probleme ce l-au frământat și-l preocupă atât de mult și astăzi și pe dânsul, Vicarul Domnului i-a lăsat să înțeleagă că a urmărit cu luare aminte desbaterile lor, și le-a lădat străduințele nobile. Asta pentru valoarea în sine a arheologiei creștine, cât și pentru învâ-țămintele ce dă adâncirea ei vremilor noastre tulburi, asemănătoare în atâtea privințe cu vre-mile lui Iulian Apostatul.

Pentru aceea însă n'a pregetat să apese pe cuvântul că Papa e optimist, nu pesimist. Opti-mist, bine înțeles, pentru viitor, fiindcă prezentul e așa cum e și cum Dumnezeu îngăduie să fie. Viitorul însă e în mâinile Ziditorului; în bune mâini, dupăce lucrurile cele mari ascultă de El și nu de oameni”.

Să fie, prin urmare, tari cu sufletul, toți fii binecredincioși ai Bisericii lui Hristos. Așa-i îndeamnă urmașul vârhovnicului Petre care, tot-odată, a împărțit celor de față și Urbi et Orbi, binecuvântarea alor optzeci de ani ai săi: pușini în istoria unui neam, dar mulți în viața unui om. Mai ales în vremile acestea, și mai cu seamă în viața unui om care atâtea a știut să vadă și să cântărească după cuviință, din tinerețele sale și până la bătrânețele-i venerabile, ca Pius XI și care întreaga sa experiență și-o rezumă în con-statarea împede și categorică, repetată iară și iară: „Lucrurile mari ascultă de mâinile lui Dum-nexeu și nu de ale oamenilor”. Totul întărește acest cuvânt al Supremului Pontifice. Oameni și întâmplări de a tuturor neamurilor; tronuri și republici; altare îndălțate și pulberea împărțiată în toate părțile globului; războaie și păci care numai păci n'au fost, vestesc cu glas înalt ade-vărul subliniat de Capul Creștinătății.

„Și acum, moșneag apăsător de povara alor optzeci de ani — exclamă Sf. Părinte —, Mă întreb cu adevărat mișcat și consternat: Ce-mi va mai fi dat să vadă? Ce-mi mai rezervă Pronia crească să vadă? Ii spun (în rugăciune) lui Dum-nexeu într'una că I-azi și foarte mulțumitor dacă mi-ar da o moarte bună. Asta ar fi într'adevăr odihnă pentru bătrînul și, deacum, obositul mun-citor. Dar nu pot să nu adaug și vorba bunului bătrîn Sf. Martin: Dacă mai pot face ceva pen-tru binele obștesc, Stăpâne, fie voia Ta”!

Se muncească pentru binele obștesc. Iată supremă dorință a Supremului Pontifice Roman. — Rugăm ceriul să mai dăruiască Papii Piu XI zile multe pline de har și binecuvântare.

Organizarea presei

Problemă veche care nu trebuie uitată — O pildă de mari depărtări și deosebit de instructivă

(=). Avem noi o seamă de probleme care par simple variante ale basmului cu cocoșul roșu. Când crezi că s'au isprăvit, atunci încep d'a capo. Și tot neisprăvite rămân.

Locul prim între ele îl are, fără îndoială, chestiunea arătată în titlu: organizarea presei noastre. — Nu zicem „reorganizare”, cum se face de obicei. Noi nu avem ce „reorganiza”. Fiindcă n'am organizat nimic. Tot ce avem, în materie de presă, e produsul întâmplării și inițiativelor răslețe, care au răsărit fără sistem și fără plan pe toate platurile provinciei noastre bisericești. Toate au pornit, firește, din cele mai bune intențiuni, pe drumuri în cari elanul ținea loc de o împede înțelegere a țelurilor și a realităților. Așa am ajuns la situația haotică de astăzi.

Fenomenul nu este unic. Era o meteahnă generală a presei catolice această fărâmițare disordonată și păgubitoare. În alte părți însă, constatându-se răul, s'au luat măsuri de îndreptare. Noi încă ne-am dat seama că așa nu mai merge. Suntem, sub raport confesional, o minoritate, care nu-și poate permite luxul acestei risipiri de energie și de cheltuială. Și am început discuțiile. Am cheltuit în ele vreme și cerneală multă. Poate fiindcă ne luasem avânt prea mare. Volam, cu orice preț, mai mult decât se putea realiza, între împrejurările date. Și totdeauna mai binele e dușmanul binelui. — La o vreme însă părea că ne-am resemnat. Autoritatea bisericească crezuse sosită vremea pentruca să intervină și să pură în acțiune gândurile care se limpeziseră prin discuțiile atâtor ani. — Valul vremii nu ne-a fost însă prielnic. Involburări și frământări de altă natură au prins atenția și grija generală. Problema presei a rămas iarăș pe planul al doilea.

Totuși, ea nu trebuie uitată. Oricât ni s'ar părea că vorbim în deșert, că nu suntem copii încă pentru o deslegare rațională a ei, trebuie să ne încapăinăm în voința de a o duce la bun sfârșit. — Ne-a întărit în acest gând o scurtă însemnare pe care am citit-o în „L' Osservatore Romano” din 6 Oct. a acestui an. E vorba acolo despre presa catolică din Ja-ponia. La aparență, tot ce poate fi mai exotic pentru noi. Credem, totuși, e ceva nu numai interesant, ci instructiv în cea mai mare mă-sură. Rezumăm, deci, pomenita informațiune.

În Japonia sunt abia 100.000 de catolici. Zi: unasută de mil. Cări aveau însă șomedenie de publicații. Multe și mărunte. Cări, firește, abia își duceau sufletul de pe o zi pe alta. Apăreau, deci, în condițiuni modeste. Aveau, în consecință, o influență destul de redusă. — Spre norocul lor însă, coreligionarii noștri s'au

recules. Urmând pilda altor țări, au pornit ac-ținea de concentrare și raționalizare. Au insti-tuit un *oficiu central al presei*, care avea să rezolve această problemă. Și care a avut mână norocoasă. Ce a făcut?

Simplu: a suprimat publicațiile inutile, și a menținut pe cele necesare. Patru în total: un organ săptămânal și trei reviste lunare. Heb-domadarul „Nippon Katorikku Shinbun” a răsărit din fuzionarea a cinci ziare. Acuma are for-matul gazetelor de capitală; e bogat ilustrat; are corespondenți în toate orașele Japoniei și pri-mește foarte curând informațiunile de mare în-semnătate din toată lumea catolică. Tirajul e încă — zic ei — foarte „modest”: abia 12.000 exemplare (la 100.000 catolici). Iar ca redac-tare și ținută, autoritățile gazetărești japoneze i-au acordat fără discuție locul întâi între toate publicațiile religioase ale țării, creștine și ne-creștine la oaltă.

Fiecare din cele trei reviste lunare, pu-blicate de același oficiu central al presei cato-lice, e destinat unui scop și unui cerc de cli-titori special. „Kae” = „Voacea”, există de 50 ani. Revistă ilustrată pentru familii. — A doua: „Catholicul”, apare din 1921. Are caracter știin-țific, și e menită claselor culte. (A avut de di-rector, câțiva ani, pe păr. Vincențiu Bunkel, un profesor de medicină la universitatea imperială din Hokkaido care, în timpul unei petreceri în Paris, a decis să se facă preot). — Ultimul: „Fuakatsu” e destinat bolnavilor. L-a întemeiat în 1931 P. Flanjar, vicarul general din Tokio, care se dedicase în deosebi apostolatului tu-beruclozicilor și era în măsură să cunoască tot binele pe care-l poate face o astfel de publicație.

Și să nu se creadă că e vorba de te miri ce organizație vastă și aparat costisitor. Intre-gul „oficiu” e condus de un tânăr preot japonez (păr. Paul Taguchi), asistat de încă un preot și de câțiva mireni. Un mic mănunchiu de preoți și de mireni, japonezi și străini, îngri-jește redacția tuturor publicațiilor pomenite.

Până aci informația. Nu-i facem nici un comentariu. Observăm doar atâtea: noi nu suntem 100.000 de mil, ci ceva mai mult. — Suntem un-millon și jumătate!

La problema chemărilor preoțești-călugărești. Primim rândurile ce urmează dela o distinsă față bisericească dinafară. Fi-rește că le facem loc cu plăcere. Și ne-am bucura dacă s'ar ocupa și alții de această pro-blemă. — Ni-se scrie:

Cetind articolele: „Fenomen îngrijorător” și „Ziua Seminarului” din numerii 39 și 40 ai

„Unirii”, în să spun și eu ce cred de bine în legătură cu ideile sulevate de menționatele articole.

E un imens rău, că avem prea puține chlemări preoțești și călugărești. Iar cei cari sollicită intrarea mai ales în seminarile teologice, nu totdeauna corespund întru toate împrejurărilor grele prin care trece azi biserica noastră. De aceea am cugetat că ar fi bine a generaliza praxa ce s'a fost introdus în unele părți ale Provinciilor noastre mitropolitane, cel puțin pe când eram eu în cura animarum. Și anume:

a) *Postul sf. apostol Petru și Pavel* să se folosească anume spre acest scop. Precum credincioșii de rit latin în postul: *Feriae quattuor temporum* se roagă, în mod special, pentru ca Biserica să aibă preoți mulți și buni, așa s'ar putea face și la noi. Preoții în duminicile acestui post să predice despre sublimitatea statului preoțesc, chemarea preotului etc. ce foarte bine s'ar putea încadra în *Evangelia Duminicii a II-a după Rusali* (chlemarea și alegerea apostolilor de către Hristos). Apoi drept urmare a pregătirii acesteia ar urma însuși sărbătoarea *SS. Ap. Petru și Pavel* cu o predică potrivită (Papa, preoția și legătura credincioșilor cu ei) și apoi o *colecție pentru susținerea Seminarului*. Cred că această sărbătoare ar fi mult mai potrivită ca sărbătoarea Seminarului, decât sf. Arhangeli, pe care o propune Păr. Sârbu.

b) Să se generalizeze ca preotul nouhirotonit *prima sf. Liturghie* să o celebreze în cadre cât mai solemne, cum e iarăși obiceiul în unele părți în Provincia noastră metropolitană. Nu volu putea uita niciodată ziua când am celebrat prima sf. Liturghie în biserica Seminarului din Oradea, având de cuvântător ocazional pe fostul protopop Ioan Gențiu... La aceasta sf. Liturghie a asistat, pe lângă foarte mulți credincioși, și însuși ep. Dr. D. Radu, carele m'a hirotonit. După sf. Liturghie cei prezenți au primit câte o iconiță sfințită, ca amintire dela acea sf. Liturghie. Tot așa s'a practizat, acest obicei frumos, cum sunt in-

format, și în alte părți. Și la acest praznic a leargă credincioșii cu duimul, ca să primească binecuvântarea noului hirotonit. Numai astfel, dacă vom predica mai de multeori despre preoție, și vom căuta să facem *propagandă pentru a afla, respectiv a deștepta în tineri chlemări preoțești*, vom putea avea preoți buni și zeloși. — Ajută-ne Doamnel

De vorbă cu un susținător al unirei bisericilor

În vara aceasta împrejurările m'au făcut să trec prin *Chișinău* și, oprindu-mă, am vizitat pe cucernicul Protoereu *Irimia Cecan*, cunoscut luptător ortodox pentru unirea ortodoxiei românești cu Roma. Cititorii își amintesc de frumoasa Sfinției Sale scrisoare adresată tuturor ierarhilor români, acum 4—5 ani în urmă. Atunci s'a vorbit mult în presă despre Cucernicia Sa și pro, și contra. De atunci nu s'a prea auzit des vorbindu-se. Însă în acest timp, harnicul bătrân, n'a dat înapoi nici un pas. A răspândit ideea frumoasă a unirei atât cu graiul, cât și cu pana, în revista „*Unirea Noastră*” ce singur și-o conducea.

Îl cunoșteam mai de mult, de pe când eram la Iași. Acum îl aflai ocupat cu oarecare îndeletniciri agricole, căci Preacucernicia Sa este și un bun gospodar și cunoscător în ale agriculturii. M'a primit cu obișnuita sa bunăvoință și cu toată dragostea frățească — Preacucernicia Sa îmi spune cu vădit regret că din cauza împrejurărilor a sîstat apariția revistei „*Unirea Noastră*” în schimb îmi comunică știrea că a făcut cunoștință prin scris cu o societate apuseană tot în scopul Unirei, cu sediul în Londra. Și anume: *societatea sf. Benedict*, care numără între membrii ei și pe *Păr. Coutourier din Lyon* și alți prelați catolici, alături de cei doritori de unire dintre teologii englezi, și că această societate l-a decretat membru de onoare și pe Preacucernicia Sa. Această societate este menită, după spusa Păr. Cecan, să se lățească peste tot globul pământesc. Ea va întocmi reu-

niuni și congrese în diferite țări pentru a ră-

pândi ideea unirei.
Păr. Cecan își înalță, iluminat, fruntea și zice: „Ce bine ar fi să se facă și în țara noastră un asemenea congres. Ar fi un mare îndemn pentru apropiere”. Sfinția Sa îmi spune că în Basarabia sunt mulți preoți binevoitori Unirei cu Biserica Catolică. Cazul cu Metro-politul Gurie e viu discutat și pe mulți l-a impresionat.

Întrebând pe Păr. Cecan că în ce mod vede Sfinția Sa Unirea cu Roma, Preacucernicia Sa îmi răspunde cu fermitate:

„Gândul meu este clar. Eu sunt totdeauna la ideea aceasta: Rămân ortodox în cult și în credință și recunosc pe Păr. Papa de vicar al lui Hristos, Cap al Bisericii creștine pe pământ”. — Prea Cucernicia Sa mai propune inspirat din ideile societății londoneze, pentru Unirea bisericilor, să se încheie un acord amonios și pașnic chiar și cu celelalte biserici pentruca întreg creștinismul să fie înrolat în luptă sfântă, lupta împotriva bolșevismului și francmasoneriei universale. Odată înțeleși și concordanță pe acest teren, vom făgădui solemn să nu ne despărțim până nu vom analiza o pace și ceea ce ne desparte de Sf. Scaun Apostolic. Se bucură de constatarea că și în România sunt luptători pentru Unire din oamenii de seamă și se închină cu smerenie pronunțând cuvintele: „Dă-ne Doamne milă Românilor cea de pe urmă, fie chiar și acum cu câteva ceasuri mai înainte!”

Arhim. Teodosie Bonteanu

Sfințirea bisericii din Șermășel a fost făcut la 15—16 Octombrie c., prin Ex. Sa episcopul *Dr. I. Bălan* al Lugojului, care a mers însoțit de către o delegație dela Blaj: canonicul Ioan Moldovan și Augustin Folea, apoi preotul Ilie Crihălmean ca diacon, alături de Păr. Botelu din Ghiriș și 3 clerici cântăreși de la Blaj. La Miheș înaltul ierarh a fost întâmpinat de d. Ioan Bungărdean primprețorul plășii Șarmașu. În gara Șarmașu de protopopul Liviu Ștefănescu și alții (preotul reformat și directorul

Foiața „Unirii”

Roma și Româniile*)

de Barbu Theodorescu

Acum câteva zile am aflat în volumul omagial închinat dlui Ramiro Ortiz, un articol scris de răposatul *Ion Bianu*, fost Președinte al Academiei Române, prin care pleda cu toată căldura sufletului său de cărturar blăjan pentru Roma, cetatea eternă.

Credința sa m'a mișcat profund. Vedeam în scrisul său pe toți acei Ardeleni care au trăit și au creat, prin Roma, acea viață de curat naționalism, sprijin de neprețuit în rezistența de a nu fi maghiarizați. Și câtă dreptate avea Ion Bianu! El, academicianul de altfel, fiindcă și Academia Română stă pe lumina adusă de Ardeleni din Romă. Fără vrerea mea, prin rândurile lui Ion Bianu mi-a răsărit în față întreg trecutul nostru în care aflăm la tot pasul sufletul Romei.

Deși lucrurile sunt cunoscute, cred că e bine să le improspătăm, fiindcă faptele de seamă nu trebuiesc nici uitate, nici lăsate în dulapuri de bibliotecă, peste care să se așeze colbul vremii.

*) Rândurile ce urmează au văzut lumina tiparului în săptămânalul „*Vremea*” din București, numărul cel mai recent, (23, X. 38) de unde le reproducem și noi. Credem, că printr'asta facem bucurie cetitorilor. (N. R.)

Cu două mii de ani în urmă, Roma a fost nevoită din anumite motive — nu e cazul a le enumera — să vină în aceste locuri ale noastre și să învingă viteazul popor dac și pe marele Decebal. Traian, așa după cum se spune, „a biruit cu războiul neamul Dacilor și pe regele Decebal”. Prin această victorie, Roma cuprinde întreaga Dacie, adică și întreg Ardealul, în munții căruia se afla chiar cetatea lui Decebal. Evenimentul a pecetluit pentru totdeauna soarta poporului de aici. La Roma, victoria lui Traian e săpată în piatră pe faimosul monument ce poartă numele de *Columna lui Traian*. Aici, victoria are de consecință crearea unei civilizații romane. Raza de acțiune a penetrației romane e bine cunoscută prin urmele lăsate. Se întinde din Dobrogea, dela Tropacum Traiani, acel monument grandios și până departe în Maramureș, de unde peste o mie de ani vor porni fărâșurile Principatelor românești. Un popor nu se înalță în lumina soarelui. El este creștin prin misionarii porniți chiar din catacombele din jurul Romei. Are o limbă latină în care își exprimă gândul, ideile și stările sufletești. Prin vine li curge mult sânge roman, așa cum dovedește caracterul noului popor atât de asemănător în multe privințe cu acela al locuitorilor din peninsula italiană. Își menține, pe deasupra tuturor epocelor de întunec, această conștiință a originii romane, prin numele ce și l-a și păstrat de *rumân*. Iată cum poporul dac, a cărui capitală se afla în Ardeal, se transformă într'un neam romanic. Meritul revine în întregime Romei.

Târziu, după scurgere de secole, în ceapăsarea puternică venită din răsărit, ne-a luat pe loc și în beznă, Roma apare din nou în locul poporului pe care ea însăși îl formase odinioară.

Profesorul *Ramiro Ortiz* în „*Per la storia della cultura italiana in Romania*”, arată că de acum înainte Roma se coboară în Principatele Românești prin Polonia, Transilvania, Grecia și chiar direct prin căile de comerț și legau ambele popoare.

În Polonia pătrunsese renașterea italiană iar la școlile acestor vecini se duceau lupte boieri moldoveni. De acolo au luat Grigore Ureche și Miron Costin convingerea latină „*Dela Râm ne tragem și cu a lor cuvinte ne mestecat graiul*”. Este punctul de plecare al poeziei de naționalism ce încet, încet va cuprinde întregul popor românesc. D. Ramiro Ortiz, profesor la Universitatea din Padova, scoate în evidență frumoasa limbă românească impregnată de influența prozei clasice italiene, a operii lui Miron Costin. Citatul dat de el pentru a susține afirmația, e bine să-l reproducem:

„El, cumuș era blând și cucernic, deodată tuturor Alexandru Vodă areta direptate. *carte nu era prost, la călările sprinten, cu șabla cu hălca nu lesne avea potrivnic; a săgeții arcu nu putea fi mai bine. Iară ce era mai treabă domniei, lipsia: că nu cerea la sfârșit trântii*”. Și tot Miron Costin spunea: „Căci fost la Italia să vadă pre Italici, să-i ia aminte nu-i va trebui mai mare dovadă să crează că un neam sunt cu Moldovenii”. De altfel aceea-

școlii locale), iar la Șermășel, la sosire de notarul comunal Pinteș, apoi în ușa bisericii de pâr. *Gavrilă Hinteș* preotul local, ca să urmeze imediat serviciul din prezilia consacrarii.

A doua zi s. liturghie în sobor de preoți mulți (pâr. Dredeșan din Tg. Mureș, protopopul Dr. Stupinean, Emil Pop din Urislu, Micu Vasile din Budești, Șermășan Teodor-Dâmbu, Rusu Vasile din Moclu și alții a căror nume ne scapă).

S'a făcut Te Deum pentru Regele Carol II fiind ziua nasterii Sale. Predică arhiereul. Răspunsurile corale le-a dat *corul Carantca din Cluj*. Au fost de față mulți intelectuali din jur și 2—3000 de săteni buni de pe Câmpie, cari, sigur, nu vor uita niciodată cele văzute și auzite.

După masă Arhiereul și suita au vizitat cătunul Șermășel — gara, cu biserică propriei Drăguța biserică târnosită, care a costat peste 800.000 Lei, e dovada vie a spiritului de jertfă a parohienilor harnicului pâr. Hinteș. Laudă lor.

Ceva nu-i în rând

Considerațiuni în legătură cu examenele de bacalaureat

Rezultatele examenelor de bacalaureat din toată țara au fost concentrate la minister și date publicității. Ele nu constituie un titlu de mândrie pentru școală, nici unul de bucurie pentru țară.

Procentul celor căzuți a trecut și acum de 50. — Ceeace n'ar fi, în sine, ceva »extraordinar« și alarmant. Este însă profund îngrijorător tocmai fiindcă este prea »ordinar«. Fenomenul, adevărat, a devenit cronic. Toate examenele de bacalaureat, dela o vreme încoace, sunt adevărate execuții în masă. Un fel de masacre. Ori, mai corect, un dezastru. Nu numai pentru părinți și elevi, ci mai ales pentru instituția care dă astfel de roade și pentru țara careia i-le produce.

Fiindcă nu examenul e de vină. Oricât ar fi de sever, totuși ar trebui să dea rezultate mai bune. Căci este absurd să ne închipuim că ar fi organizat anume pentru »trântea« și că

examinarea se face din altă materie decât cea propusă în școală. Ci adevărul dureros este acela pe care-l spun poate constata oricine cu prilejul examenelor: elevii nu știu. Nu sunt pregătiți. Scriu și spun prăpăstii uluitoare. Cunoștințele câte le au sunt multilaterale, impresionante de multeori prin bogăția de amănunte. Nu sunt însă temeinice. Și nu sunt sigure. Iar în ce privește puterea de judecată proprie, discernământul candidaților, e mai bine nici să nu pomenim.

Constatări și lamentări, acestea, care se fac cu regularitate matematică de 2 ori pe an. Indreptățirea lor o verifică, apoi, în același fel universitățile. Se plâng mereu de slaba pregătire a celor ce bat la porțile lor. În urmă, scurta va avea s'o tragă țara care va fi servită de generații obișnuite cu superficialitatea și lipsite de obișnuința temeiniciei în muncă, și desorientate intelectualcește.

Nu încapă nici-o îndoială că ceva trebuie să fie cu școala noastră secundară. Ceva nu-i în rând. Ce, însă? — Răspunsul nu-i greu, dar nici așa de simplu cum pare. E prea simplist ceea ce fac unii cari se reped, pur și simplu, la corpul didactic, încărcându-l cu toate ponoasele: că profesorii sunt niște simbriași fără conștiință, ei inșiși nepregătiți etc. etc. Adevărul este că și în această tagmă, ca în toate celelalte, sunt elemente de tot felul, și mai bune ci mai puțin excelente. În general însă nu ne putem plânge. Corpul didactic nu e rău.

Elevii, prin urmare! — E și aci o aparență de adevăr. Generațiile școlariilor din zilele noastre nu iubesc prea mult cartea. Din »Gazeta Sporturilor« încolo, nu-și prea strică ochii cu cititul, care pe vremuri era marea pasiune a școlii. Totuși, este evident că răspunderea, chiar pentru această stare de spirit, cu obsesia ei sportivă, nu tineretul poate fi făcut răspunzător. El este material de educat. Se modelează după tiparul în care este turnat de cei chemați.

Nu rămâne, prin urmare, decât o singură explicație a răului: școala însăși. Trebuie că e ceva greșit în structură, în organizația, în viața ei. — Și nu-i greu de găsit ce. Fiindcă bat la

ochi de departe aceste greșeli organice. S'au și spus de multeori. Se vede însă că vor mai trebui repetate încă multă vreme, până vor intra în urechile tuturor celor chemați.

E, înainte de toate, lipsa de stabilitate și de continuitate. Este deadreptul amețitoare iușeala cu care trece peste școală valul reformelor de tot felul. N'am avut nici doi ani în care să nu se fi schimbat nimic. Și se schimbă totul telegrafic. Lucruri mici și mari deavalmă. În ceasul al 12-lea. La începutul, la mijlocul și la sfârșitul anului școlar; oricând. — Nu se poate o metodă mai bună pentru zăpăcirea minților.

Altă meteahnă: programele. Mulți spun că sunt prea încărcate. Alții însă neagă acest lucru. Ceeace nu se poate trage la îndoială este însă altceva: deslănarea lor. Școala nu are programe care să prezinte unitatea și armonia absolut trebuitoare. Se face în ea de toate și nimic. E cu neputință să dai o caracterizare tipului nostru de școală secundară. Fiindcă în ea toate ramurile de cunoștințe și toate dexteritățile sunt deopotrivă de importante. Materiile literare, științele, educația fizică, dexteritățile, toate rivalizează și se concurează. Nu există nici o valoare centrală care să armonizeze și să directiveze totul, să dea nota caracteristică și linia conducătoare.

De ce această năvală a tuturor științelor și iscusințelor asupra bieților copii? Și cu ce să se aleagă din ea? Li îndopăm cu cunoștințe de tot felul, nedigerate și disordonate. Li transformăm în mici enciclopedii, în care se găsesc multe de toate, nimic însă închiegat, nimic armonizat lăuntric și nimic cu temei.

Această anarhie programatică, din care nu poate naște decât anarhie sufletească, vine de acolo că școala noastră secundară nu știe ce vrea. Nu-și are fixat idealul și obiectivul. Până ieri alaltaieri nu știa nici atâta: face numai instrucție ori și educație? Acum, slavă Domnului, s'a decis pentru educație. Dar idealul pedagogic educativ rămâne încă tot nelămurit și tot în stare de încercări. Nu e lipsit nici de contradicții patente. Așa de ex. deoparte afirmă ne-

credință o aveau și Maghiarii, care numeau pe Români de *Vlah* și pe Italiieni *Voloh*. Iar călătorul italian de pe la 1400 *Enea Silvio Piccolomini*, ajungând la granițele Ungariei și auzind cuvintele românești, exclamă că acest neam e de gintă română: »Sermo ad huc gentis romanus est!«

D. Ramiro Ortiz, spre a documenta influența italiană în opera lui Miron Costin, citează și aceste exemple, luate din opera poetică a cronicarului moldovean:

Neamul țării Moldovei de unde durează
Din țera Italiei tot omul să creză,

sau epigrama făcută Mitropolitului Dosoftei:

Cine-și face
zid de pace,
turnuri de frăție
Duce viață
fără grăjă
Intrânsa bogăție.

În ambele se află și o pură limbă română, cât și o influență a metricii italiene. Iată cum Roma vine pentru a doua oară în țările pe care ea singură le crease odinioară. Intâia dată s'a coborât în aceste locuri pentru a întemeia un popor de sânge, limbă și conștiință română. După o mie de ani, în care timp barbarii, în fruntea cărora au stat slavii, au isbutit să întunece conștiința originii latine, Roma pătrunde prin școlile poloneze în cultura moldovenească spre a trezi din nou la viața română pe scorbitorii latinilor transpuși aici de Traian.

Această operație de revenire la ceea ce a fost, a durat câteva secole. Mai întâi, conștiința latinității cuprinde toată literatura istorică. O aflăm la Dimitrie Cantemir, cât și la stolnicul Constantin Cantacuzino. Se întinde apoi asupra artei românești, mai ales în Bucovina. Pe căile de comerț trasate de Venețieni și Genovezi, meșterii italici ajung până la Suceava lui Ștefan cel Mare. Aici și în jurul capitalei moldovene, arta italiană se așează pe o piatră de mormânt, pe o înfloritură înfaptă în zid, pe chipurile multora din sfinții zugrăviți chiar și în unele palate domnești, fie în Moldova, fie chiar la Argeș. Slova de lemn a tiparului venețian, print'un călugăr sârb, e risipită apoi pe întăile cărți tipărite în Muntenia. Și unele romane populare, trecând prin Atena, vin din bibliotecile italiene spre a fi împrăștiate apoi în românește pe tot cuprinsul țării.

Lupta aceasta de romanizare culturală, dusă fără plan și sprijin, nu și-ar fi ajuns ținta dacă Românii nu s'ar fi dus direct la Roma. Este începutul »școlii ardelenene« prin care Roma singură izbutește să redeștepte instinctul național roman în Transilvania, apoi în toată țara. *De acum înainte Ardealul se rupe de Ungurii stăpânitori, prin sprijinul numai al Romei*

Se cunosc faptele prin care o parte din Ardeleni se unesc cu biserica catolică. Se știe și activitatea celor trei cărturari, Clain, Șincai și Maior. Prin contactul cu Roma, Ardelenii ajung la constatarea că »mult iaste a fi Roman«, așa cum scria Clain. De aci începe o mare renaștere românească în Transilvania, renaștere

ce a cuprins și Principatele. S'a realizat atunci prin cultura latină și italiană:

I. Crearea unei puternice pături de preoți cărturari și patrioți în toate părțile Ardealului;
II. Dela ei se trece la o altă pătură de cărturari și patrioți laici, luptători înverșunați pentru libertate;

III. »O perfectă solidaritate, aceea înțelegere dela o clasă la alta, dela un fel de viață la altul, care e de cel mai mare folos, așa zice chiar: care e neapărată pentru o mișcare națională« (N. Iorga).

Tinerii Ardeleni, ca Șincai, se duc la Roma, cercetează în biblioteca Vaticanului, și în acelea dela Santa Maria sopra la Minerva și în Benedictiea, culege timp de cinci ani dovezi romane și italiene pe care se vor baza mai târziu operele sale istorice. Și așa au procedat toți Ardelenii. Ei devin cărturari și luptători naționali. Prin ei pătrunde în Principate odată cu dragostea pentru Roma și acest curent național. Cărturari ca: Florian Aaron, Gheorghe Lazăr, Ioan Maiorescu, August Laurian, Micle, Constan Lecca, Bojincă, Bărnuț, au picurat clipă de clipă în sufletul Românului acea năzuință și dărzenie de a se uni, de a se înălța, de a forma o țară mare și puternică. Ceeace li unea în această muncă uriașă și grea era Roma. Avântul luptei îl luau tot din Roma. Din Roma direct vine și activitatea lui Gheorghe Asachi și tot cu Roma se împletea și scrisul lui Eliade Rădulescu.

(Va urma)

voia creșterii religioase, de altă parte religia are loc tot mai puțin în program.

Ar fi timpul suprem să ieșim din provizorat și să încheiem experiențele. Să ne întoarcem la ceea ce s'a constatat bun, prin experiență de veșuri: la *tipul liceului clasic-creștin*, care înlătură toate neajunsurile semnalate mai sus. Vom avea atunci un ideal limpede de urmărit; vom ști ce vrem, ce fel de om vrem să creștem. Vom avea o scară de valori și un principiu unificator al întregii activități școlare. Și vom crește în școală ceea ce ne trebuie pentru viață: în loc de enciclopedii, vom avea caractere!

Școală țărănească pentru bărbați la Blaj. Ni-se cere, și aducem bucurios, rândurile de mai la vale, purtând semnătura d. Dr. Traian Migia p. președinte și Gafton A. Iuoraș p. secretar al „Astrei” blăjene:

Despărțământul Blaj al „Astrei” va deschide în ziua de 14 Noem. o școală țărănească pentru gospodarii din județul Târnava Mică. Școala va dura 2 luni (o lună în iarnă și o lună în primăvară), cu scopul de-a pregăti gospodarii model, pe întreg cuprinsul județului.

In programul școlii intră: 1. Cunoștințe generale de agricultură. 2. Pomicultură. 3. Stupărit. 4. Cooperafte. 5. Deprinderi creștinești. 6. Cunoașterea legilor țării. 7. Cunoștințe de istorie, geografie și literatură. 8. Coruri. 9. Higienă și educație fizică. 10. Organizarea culturală a satului.

Cunoștințele teoretice de agricultură vor fi împreunate cu aplicări practice la diferite ferme, ca astfel fiecare să se obișnuiască și să cunoască cum se lucrează astăzi pământul.

Cursurile încep în dimineața zilei de 14 Noem. și durează până în ziua de 18 Dec., urmând ca în luna Martie sau Aprilie 1939, să fie continuate. Cursiștii vor avea în acest timp, locuință și masă într'un local potrivit. Fiecare va trebui să aducă la intrarea în școală: 5 kg. fasole, 1 felderă grâu, 1 felderă porumb și 20 ouă, iar cei cari nu vor putea aduce cu ei cele de mai sus, vor achita suma de Lei 250. Ei se vor îngriji să-și aducă rufăria necesară pentru schimb, albituri pentru pat, lingură, furculiță și pahar.

Condițiuni de primire: Se primesc gospodarii din jud. Târnava Mică, cu serviciul militar satisfăcut, proprietarii a cel puțin 5 jugăre de pământ.

Cererile se vor înalțe pe adresa „Despărțământului Astra” în Blaj, până la data de 10 Noemvrie 1938, însoțite de: carte de botez, certificat dela școală despre clasele pe cari le are, și dovadă de bună purtare.

La sfârșitul cursurilor se vor împărți premii în bani, cărți și unelte agricole, acelor cari vor arăta mai multă pricepere și sărguioșă,

„Țarul a murit — Trăiască țarul!” Intr'o capelă simplă din liniștita rue Boileau — vestește o telegramă din Paris — s'a slujit prohodul marelui duce Kiril al Rusiei, pretendent la tronul Romanovilor, pe care, într'adevăr, aderenții săi îl numiau „țarul Kiril”. Uniforme pestrițe și strălucitoare, încărcate cu cruci și decorații aurite, din alte vremi, se amestecau, în jurul sicriului, cu vestmintele modeste ale atâtor „foști” — azi șoferi, lacrători, mici funcționari. — Atâta mai rămăsese din nelinchipuita grandoare de curând apusă: câteva uniforme și un ultim pretendent la tron, proclamat „țar” de către mâna de fideli ai săi într'o stradă lăaturalnică a Parisului. Acum s'a dus și această umbră. — Cu adevărat „deșertăciunea deșertăciunilor”!

Știri mărunte

EXCEL. SA PĂR. MITROPOLIT ALEXANDRU s'a reîntors, ieri, la reședință, din Viena, unde fusese pentru consult medical. Avizul dat de specialiști celebri e dintre cele mai liniștitoare. — Să mulțumim Domnului!

Personale. Ven. Ordinariat al Clujului a făcut mai nou următoarele numiri în clerul eparhial: *Victor Varga* din Bercea, la Cuzăplac; *Ioan Pop* din Pintic, la Vima Mare; *Emil Odenariu* din Vima Mare, la Nușeni, *Ioan Valeanu* din Suplac, la Lușca; *Augustin Pop* dela Administrația Capitulară, la Țaga; *Aurel Fărcaș* din Iac, la Nima, iar nouhirotonitul *Octavian Butur* a fost numit la Certege.

Pro Pontifice. Dragostea Sfântului Părinte cuprinde lumea toată; vremelnicia și veșnicia. Pentru a-l ajuta în toate grandioasele sale dorințe și înfăptuiri, asociația „Apostolatul Rugăciunii” a stăruit de toți membrii săi preoți să slujească sfinte liturghii „ad intentionem Summi Pontificis”, la timp fix. Și stăruința numitelor asociații s'a dovedit a fi dintre cele mai fericite inspirate și mai rodnice: au fost oferite, anul trecut, 11,545 sfinte liturghii în scopul amintit. Din România după cum aflăm în Cercularul arhidiecezan (XV) au fost 772. Acestei admirabile inițiative i se dă acum tot sprijinul oficial, din partea Mitropoliei blăjene, care invită toți preoții din Arhidieceză să se oblige la slujirea barem a unei liturghii Pro Pontifice, indicând de urgență ziua și ora fixă la care are de gând unul fiecare preot să slujească în sensul celor de mai sus.

Locale. Duminica viitoare, a săptămânii VII după Înălțarea sf. Cruci va predica în catedrală p. Dr. *Liviu Chinezu*, prof. de teologie.

— Ziua de naștere a *Marelui Voevod Mihai* a fost prăznuită de școalele Blajului cu multă căldură. Insemnătatea momentului a reliefat-o, la școalele de fete, dș. *Eugenia Todica*, profesoară. La celelalte școale alții.

— Instalarea *noului prefect* al j. Târnava Mică, d. *Dr. Traian Migia*, s'a făcut zilele trecute. Au vorbit cu acest prilej d. col. Iotta, fostul prefect, apoi actualul prefect și dd. Micu, primpretor, Dr. I. Bianu, primar al Blajului, și alții. — Sincere felicitări prefectului de carieră.

— Camera de agricultură a jud. nostru a organizat Duminica trecută o *exposiție agricolă* foarte reușită. S'au adus, cu acest prilej, 185 vite mari, din toate părțile județului. S'au împărțit mai multe premii.

Congresul arhidiecezan al Agrului. S'a fixat pentru ziua de 13 Noemvrie (Duminică) a. c. și se va ținea în Blaj. Ordinea de zi prevede ca punct de mănecare utrenia dela ora 7:45, după care va urma participarea la sf. liturghie solemnă cu predică și împărtășanii, venind, după aceea, la rând, adunarea cu un bogat program de 11 puncte. E de prevăzut că acest congres va prileji momente neuitate și că va lua la el parte lume multă și aleasă. — Tot pe atunci au fost chemate, tot la Blaj, și Reuniunile Mariane de Femei să fie prezente prin reprezentantele lor.

Bucurii sfinte ce nu se mai uită. Nu putem ținea corespondenți plătiți. Prindem însă și așa, fie și cu întârziere, știri ce ne îmbucură mult, ca de altfel pe toți cei ce sunt de față la praznicile din chestie. Și le facem cunoscute și cetitorilor noștri. Ne gândim la sfințirea de biserici, de cari aflăm că s'au făcut și în eparhiile sufragane. (În paranteză data consacării). Așa Preasf. *Valeriu al Orășii* a târnosit bisericile din *Popești* (11 Sept. c.), *Șilindru* (18 Sept. c.), *Ban* (2 Oct. c.), *Bănișor* (3 Oct.

c.), *Preuleasa* (4 Oct. c.) și *Sudurdu* (9 Oct. c.). — Preasf. *Iuliu al Clujului* a sfințit Joia săptămânii trecute lăcașul de închinare al bunilor credincioși din *Hodiș*, iar Preasf. *Alexandru al Maramureșului* a procurat aceeași bucurie dreptmărturisitorilor din colonia *Valea Borcutului* (26 Oct. c.) — Pretutindenea Înălții Ierarhi consacrați, în cadrele sfințelor slujbe săvârșite în sobor de preoți, au picurat în inimi cuvinte de creștină mângâiere, laudă și încurajare.

Misiuni populare în Cluj. Era să se țină numai în răstimpul 8—16 Octomvrie c. Atâta lume s'a îmbulzit însă la cuvântările de creștinească învățătură mântuitoare de suflet a Cuv. Sale *P. Gavril Fogaș*, ieromonah basilian dela Obreja, încât pentru *Iris-ul* p. V. Chindriș a trebuit să se facă abateri dela program și s'au prelungit până la 18 Oct. c. S'au rostit cu totul 35 predici și s'au înregistrat 1142 mărturisiri și cuminecări. Într'o seară (Joia seara) s'a făcut procesiune pe străzi cu Preasf. Sacrament, în patru locuri dându-se binecuvântare. Noaptea a avut loc adorație. Biserica a fost mereu plină. Cu prilejul acestor sfinte misiuni s'a ridicat o sfântă cruce comemorativă; s'a instalat o candelă frumoasă în biserică; o adventistă și o calvină au abjurat erezia, iar mai multe perechi de concubinari s'au cununat. La ascultarea mărturisitorilor au dat ajutor mai mulți frați preoți din Cluj, dar mai ales câțiva din împrejurimile Clujului.

Neopăgânismul german la treabă. Știri mai recente întăresc bănueli mai vechi referitor la prigoana nazistă deslănțuită și în Austria împotriva catolicismului. Așa se vestesc ca fapte împlinite suspendarea ziarului catolic vienez de renume și greutate „Reichspost”, închiderea facultății teologice din Salzburg (înființată la 1623) și năpăstuirea samavolnică a seminariilor inferioare. Asta oficial, cu forme ce vreau să pară „legale”. De bruscări ce n'au fost declarate „legiuite”, ca aceea a card. *Imtizer*, nici nu mai vorbim, fiindcă sunt ceva de sine înțeles în Hitleria.

Record de sbor în înălțime. După știri din Roma, colonelul italian *Pezzi*, pornind din „satul experimental” *Guidonia*, s'a urcat închis ermetic, în stratosferă, atingând în sbor de 1 oră și 45 minute, înălțimea de 17.074 metri, unde aparatul a înregistrat 59 grade sub zero, iar colonelul *Pezzi* a bătut cu el recordul mondial ce aparținea până aci maiorului englez *Adam*, cu 16.440 metri. Presa italiană, evident elogiind colonelul biruitor, reliefa totodată și împrejurarea că de acum sborul prin stratosferă cu 1000 Km. la oră (ceea ce înseamnă distanță dela Roma la Paris redusă la 1 oră, iar cea dela Roma la New-York la 6 ore) se poate socoti ca trecută în domeniul realității.

Administrația Centrală Capitulară, Blaj

Nr. 2072—1938.

AVIZ

Tuturor celor pe cari îi interesează li-se aduce la cunoștință că, din pădurile ce avem în administrare, se vor vinde la *licitație publică lemne cu delnița*, precum urmează:

1. În ziua de 14 Noemvrie 1938, la pădurea fond. Bazilitan de la Cenade, numită „*Tușe*”.
  2. În ziua de 15 Noemvrie, la pădurea aceluiaș fond, numită „*Păraul mare*”.
  3. În 16 Noemvrie la pădurea numită „*Coasta Alunilor*”.
  4. În 18 Noemvrie, la pădurea fond. Șilindru dela Cenade, numită „*Rârș*”.
- Licitația se va începe la orele 9 a. m. Plata se va face la fața locului. Blaj, la 15 octomvrie 1938.

G. Dănilă
administrator C. Capit.